

KLAUSULERET TIL 22. OKTOBER KL. 12.00

Analysen og anbefalinger i Dansk Økonomi, efterår 2009

Formandskabet for
Det Økonomiske Råd
22. oktober 2009

Konjunktursituationen

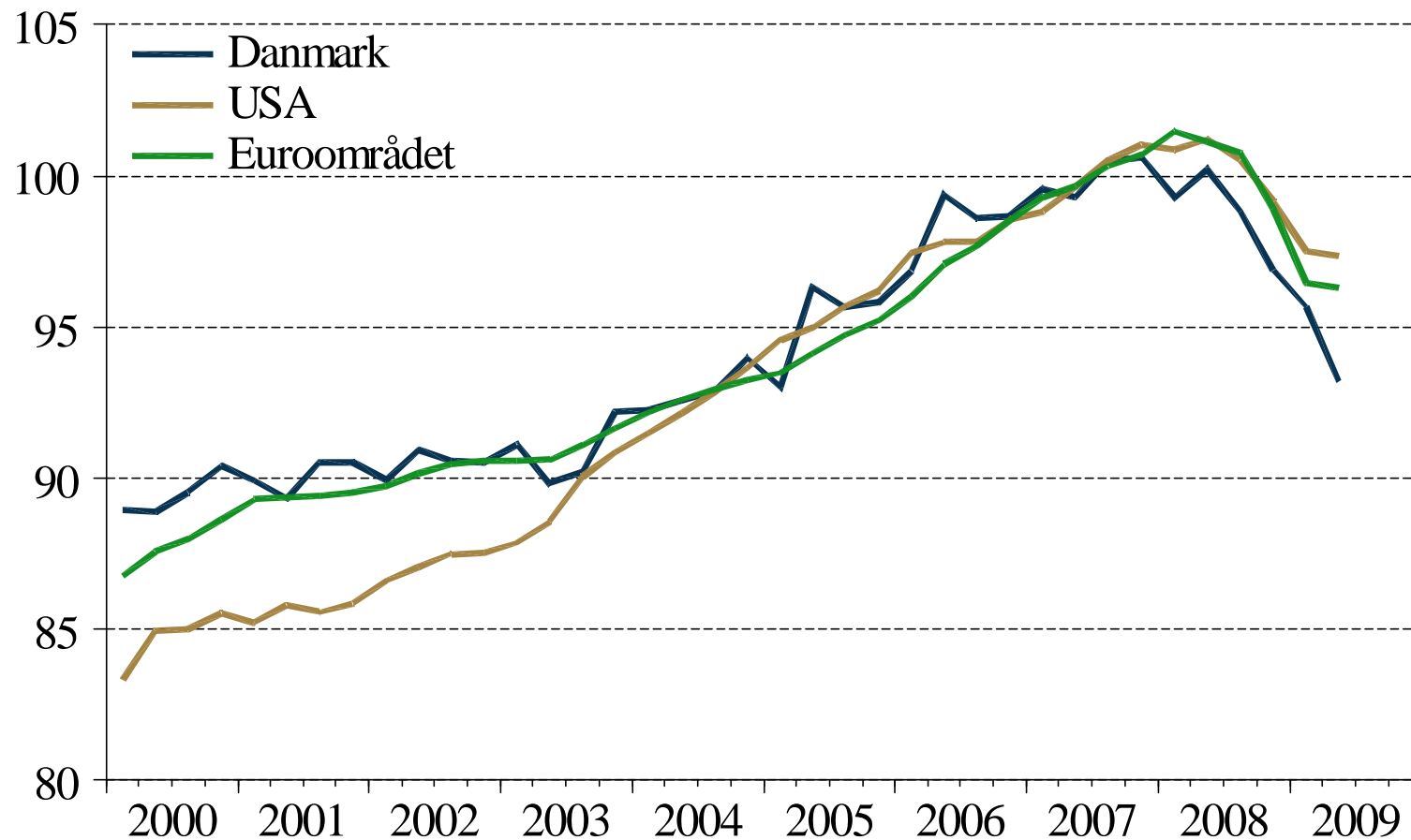
Dansk økonomi hårdt ramt

- **Markant tilbageslag i 2009**
 - BNP-fald på 4,8 pct.
 - Privat forbrugsfald på 5,0 pct.
 - Eksporten falder mere end 10 pct.
 - Fald i erhvervsinvesteringerne på næsten 15 pct.
- **Svag vækst i 2010**
 - BNP-vækst på 1,1 pct.
 - Privat forbrugsvækst på 1,8 pct.
 - Stort set uændret eksport, men stigende tendens
 - Fortsat fald i erhvervsinvesteringerne

Danmark ramt tidligere og hårdere

BNP i Danmark, USA og euroområdet

2007 = 100

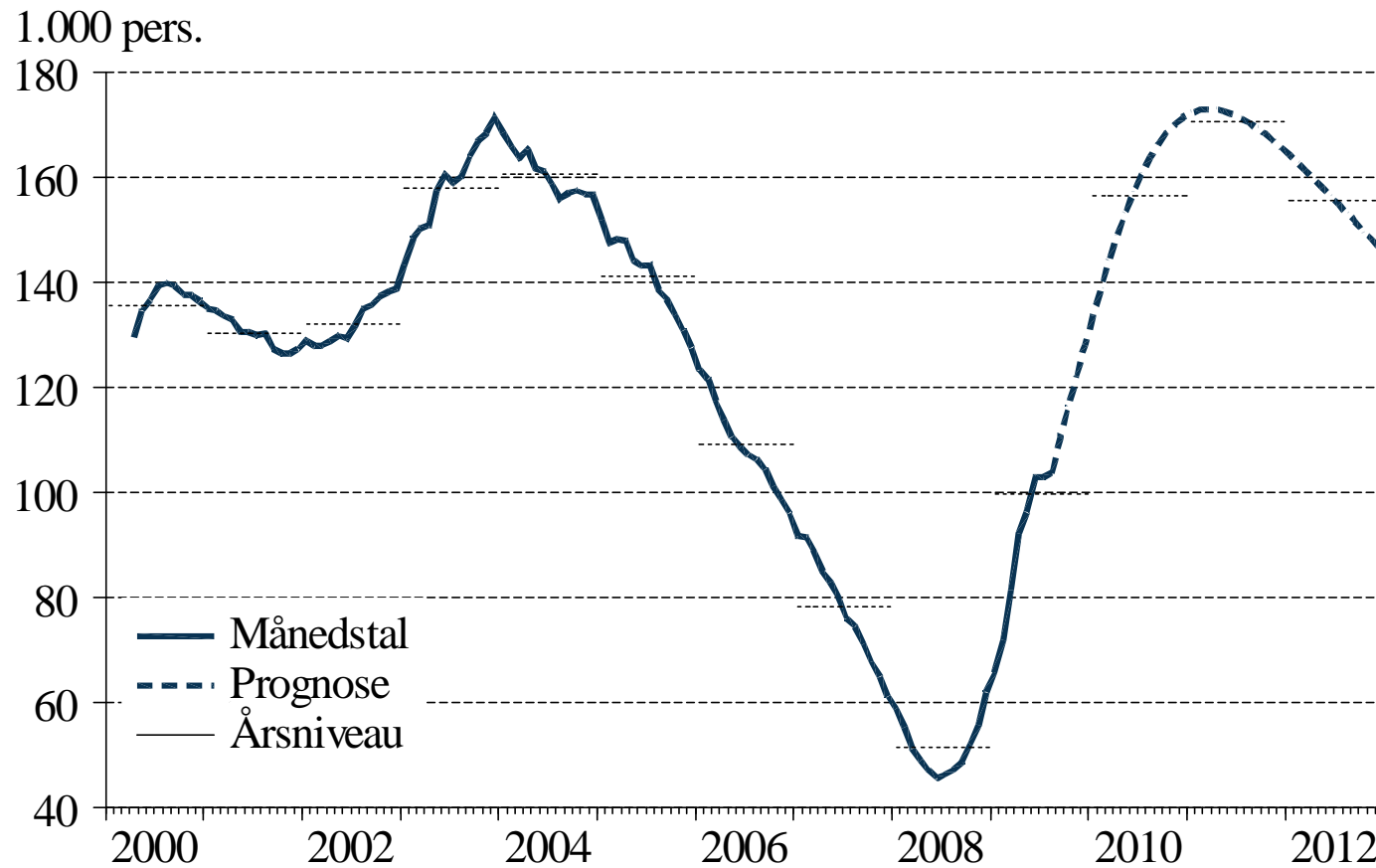
Udsigt til vending i produktionen - men opsvinget hæmmes

- Begyndende konjunkturomslag, i særdeleshed i udlandet
- Boligprisfald og fortsat stigende ledighed begrænser væksten i en række lande, herunder i Danmark
- Behov for opstramning af offentlige finanser i en lang række lande – herunder i Danmark – kan begrænse opsvingets styrke på lidt længere sigt
- Konsolideringsbehov i finansiel sektor kan bidrage til begrænset vækst

Samlet ventes kun et 'forkølet' opsving

Kraftigt stigende ledighed

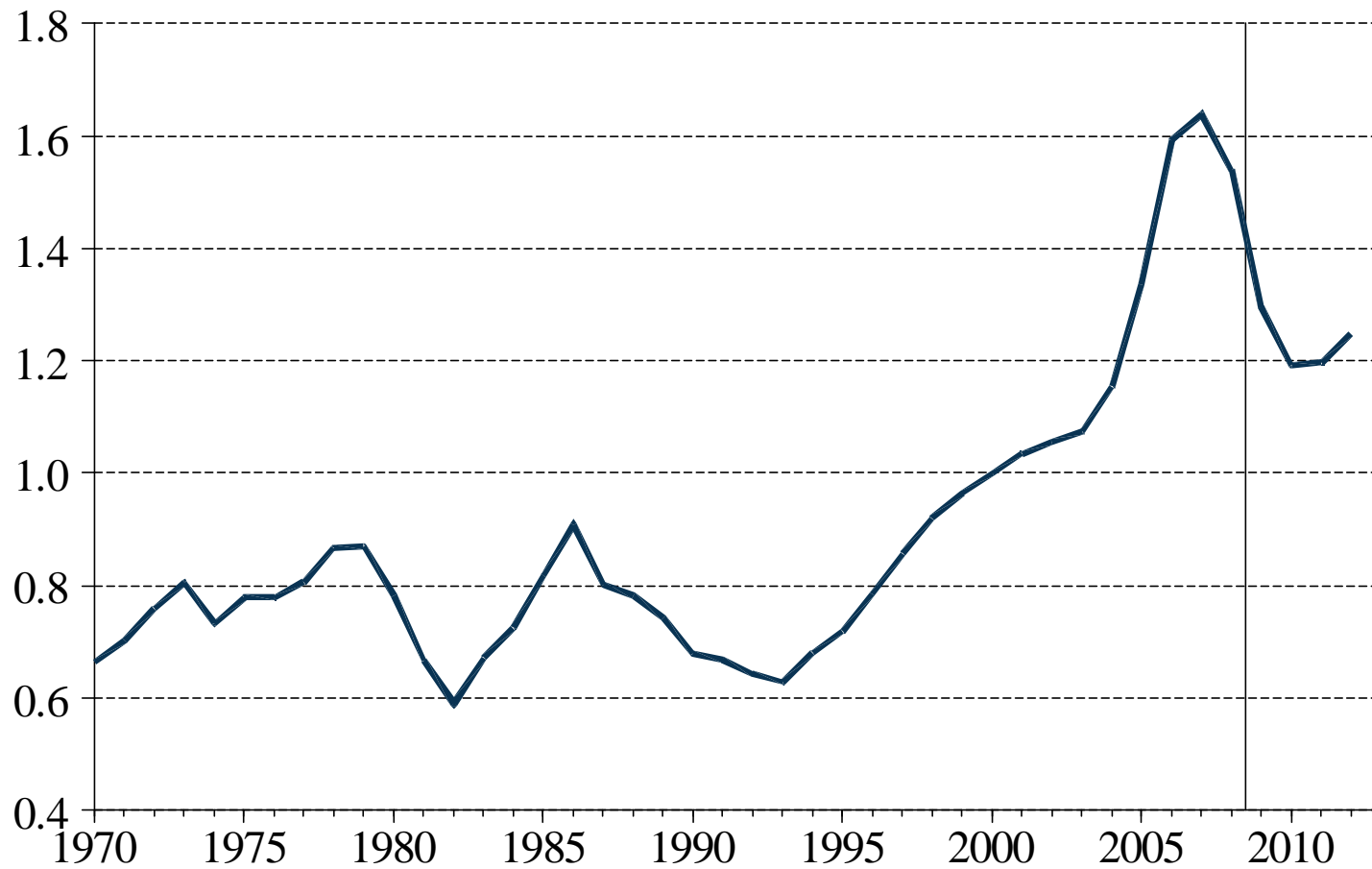
Beskæftigelsen ventes at falde ca. 160.000 fra 2008 til 2011

Fortsat underdrejet boligmarked

- Boligpriserne var overvurderede, før prisen faldt
- Udsigt til faldende boligpriser i 2009 og 2010 bringer den reale pris på boliger tilbage til 2005-niveau
 - Stort udbud og lange liggetider
 - Stigende ledighed
 - Prisfald dæmpes af stigning i disponibel indkomst
- Boligpriserne virker tilbage på den samlede efterspørgsel ved at dæmpe det private forbrug og boliginvesteringerne

Real boligprisudvikling

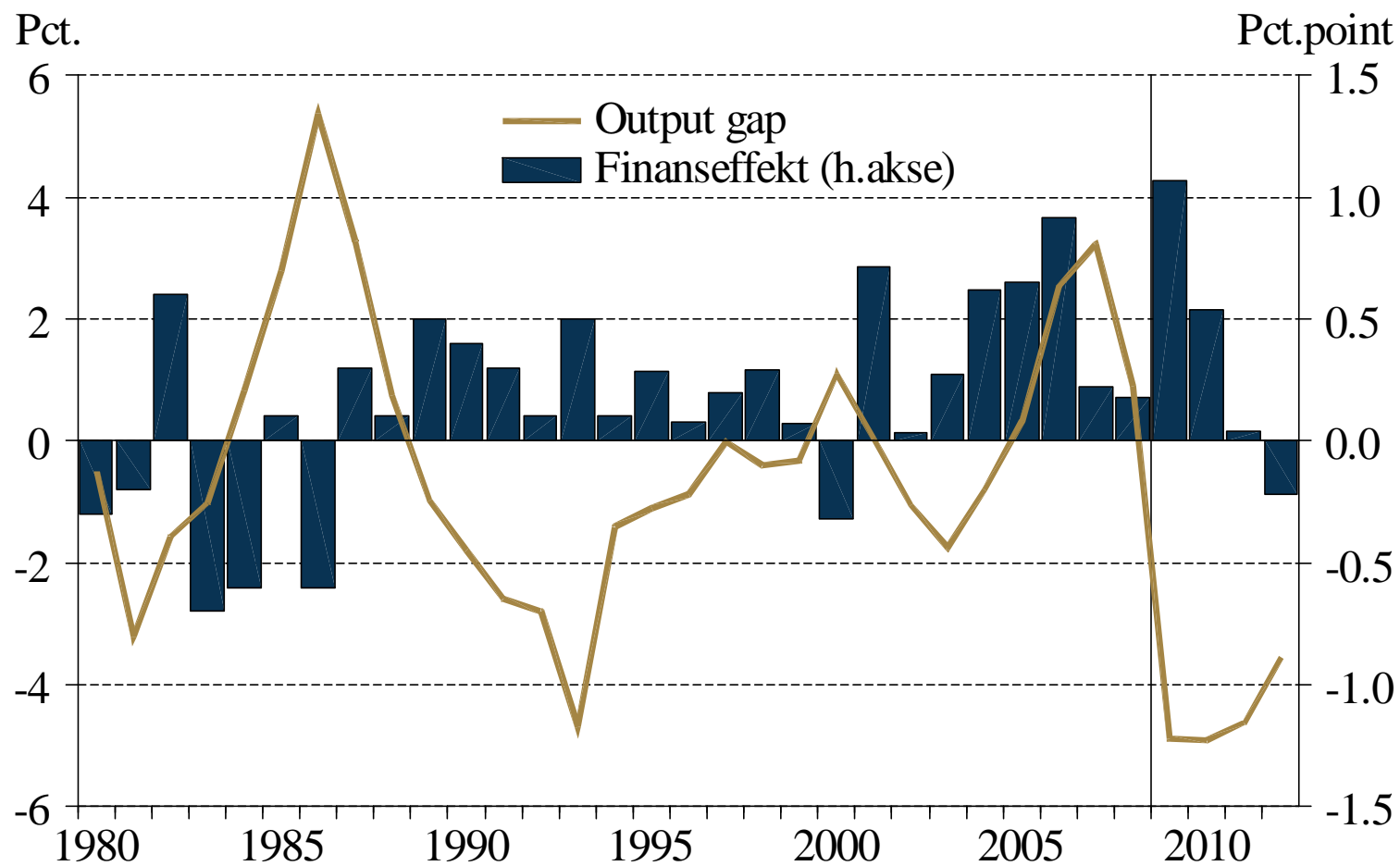

Aktuel økonomisk politik

Behov for en tostrengt strategi i den økonomiske politik

- Finanspolitikken skal på kort sigt kunne bruges aktivt til at stabilisere økonomien
 - Langsigtede udfordringer bør ikke forhindre midlertidig ekspansiv finanspolitik i den nuværende situation – men der skal også strammes i højkonjunkturer
- Strukturreformer og langsigtet planlægning skal sikre den langsigtede udvikling på de offentlige finanser
 - Konjunkturtilbageslaget bør ikke stå i vejen for beslutning af nødvendige reformer – snarere tværtimod

Lempelig finanspolitik har bidraget til overophedningen

Finanspolitisk lempelse i 2010

- Finanseffekten bør være mindst 1 pct.point i 2010
 - Planlagt finanspolitik har aktivitetsvirkning på ca. $\frac{1}{2}$ pct.point
 - 10 mia. kr. offentlige investeringer øger væksten ca. $\frac{1}{2}$ pct.point
 - Selv hvis det går bedre end vurderet i prognosen, er der betydelig ledig kapacitet i økonomien
 - Fremrykning af allerede planlagte offentlige investeringer påvirker stort set ikke den finanspolitiske holdbarhed

Strukturpolitik bør vedtages nu

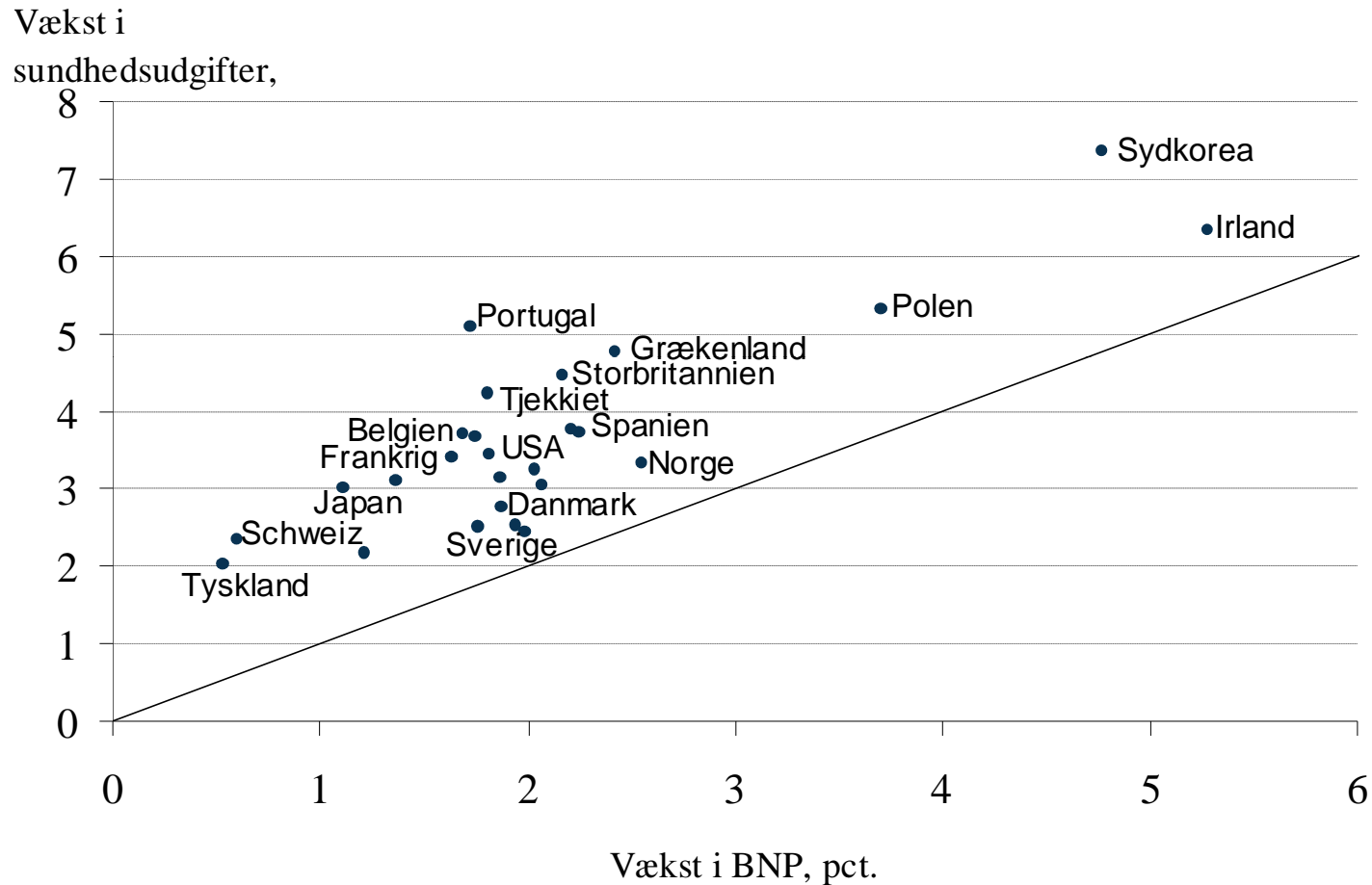
- Behov for ny mellemfristet plan
 - Opdateret beregning af holdbarhedsproblemet
 - Konkret udformning af strukturreformer mht.
 - Tilbageføringsalder
 - Arbejdsmarked, herunder dagpengereform
 - Opnåelse af målsætninger på uddannelses- og klimaområdet
 - Ophævelse af skattestoppets nominalprincip, herunder for ejendomsværdibeskatningen
 - Udarbejdelse af offentlig investeringsplan for bedre prioritering

Sundhed: Udgifter og finansiering

Markant udvikling i sundhedssektoren

- Sundhedsudgifter er steget betydeligt hurtigere end BNP fra 2000
- 1 mio. ekstra private sundhedsforsikringer
- Indførelse af udvidet frit sygehusvalg og øget fokus på at begrænse ventelister
 - Fra rammestyring til efterspørgselsdrevet sundhedsvæsen

Årlig vækst i sundhedsudgifter større end årlig vækst i BNP (1970-2006)

Historisk vækst i sundhedsudgifter: Primært drevet af velstandsudvikling

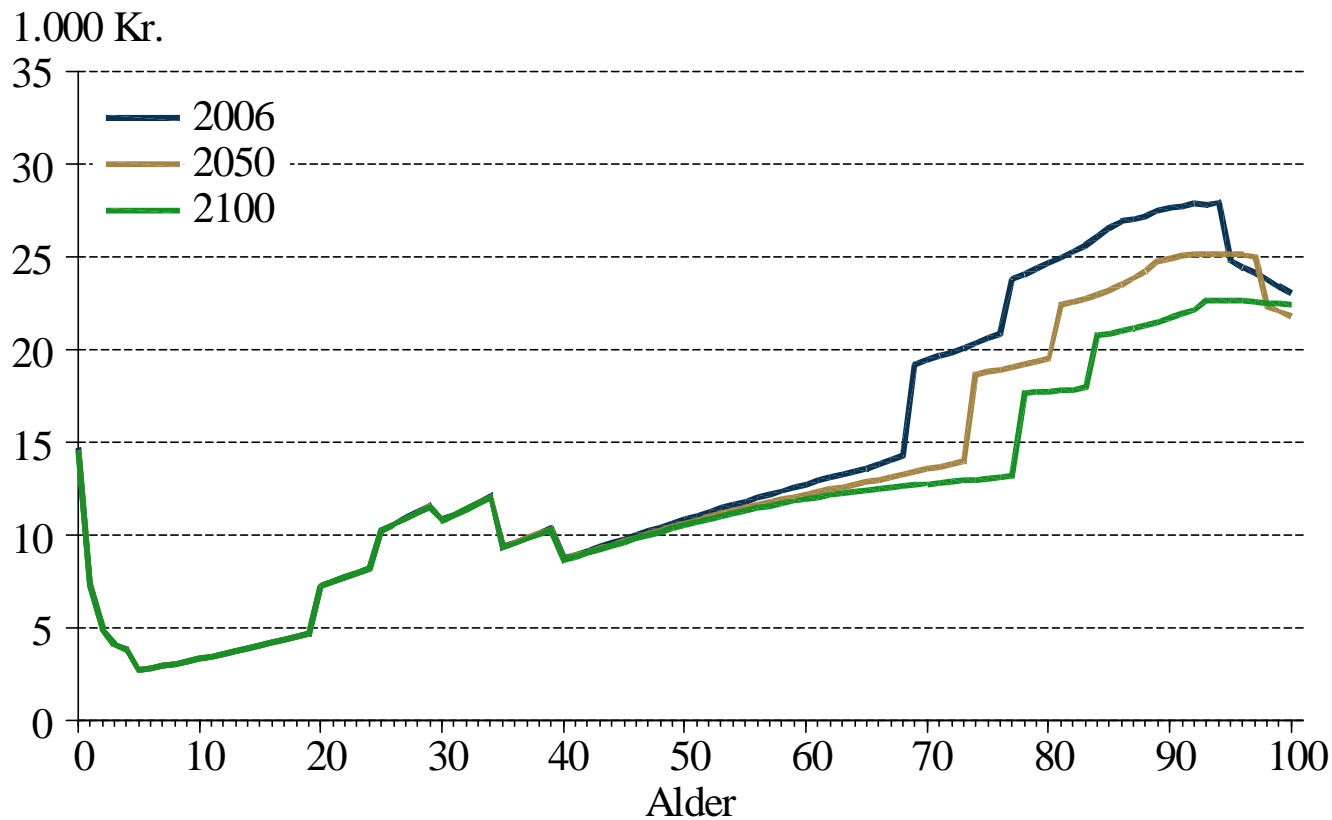
- Mervækst på **0,3 pct.** pr. år i danske offentlige sundhedsudgifter i forhold til alm. vækst. (gennemsnit over de seneste 15 år), når der er korrigeret for ændret aldersfordeling i befolkningen
- Mervækst på over **1 pct.** pr. år (gennemsnit over de seneste 10 år) , når der er korrigeret for ændret aldersfordeling i befolkningen

Fremtidig vækst i sundhedsudgifter: Befolknings- og velstandsudvikling

- Demografiske effekter
 - De store årgange bliver gamle, og sundhedsudgifter er høje for ældre
 - Levetiden forlænges, men forbedret sundhedstilstand reducerer effekt på sundhedsudgifter ("sund aldring")
- Velstandseffekter
 - Øget velstand omsættes til flere sundhedsydelse
 - Flere behandlingsmuligheder

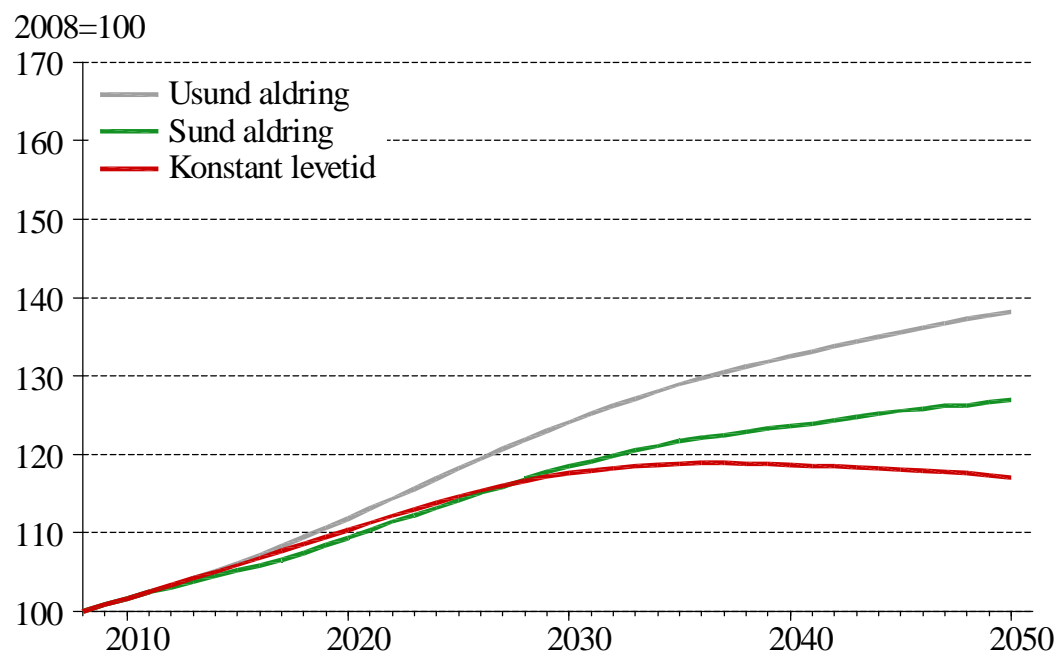
"Sund aldring"

- Når levetiden stiger forbedres sundhedstilstand
- Mindsker merudgift ved øget levetid

Demografiske effekters betydning for offentlige sundhedsudgifter

- De store årgange (rød)
- + forlænget levetid, men uden sund aldring (grå)
- – sund aldring (grøn): Halverer udgiftsstigning ved forlænget levetid

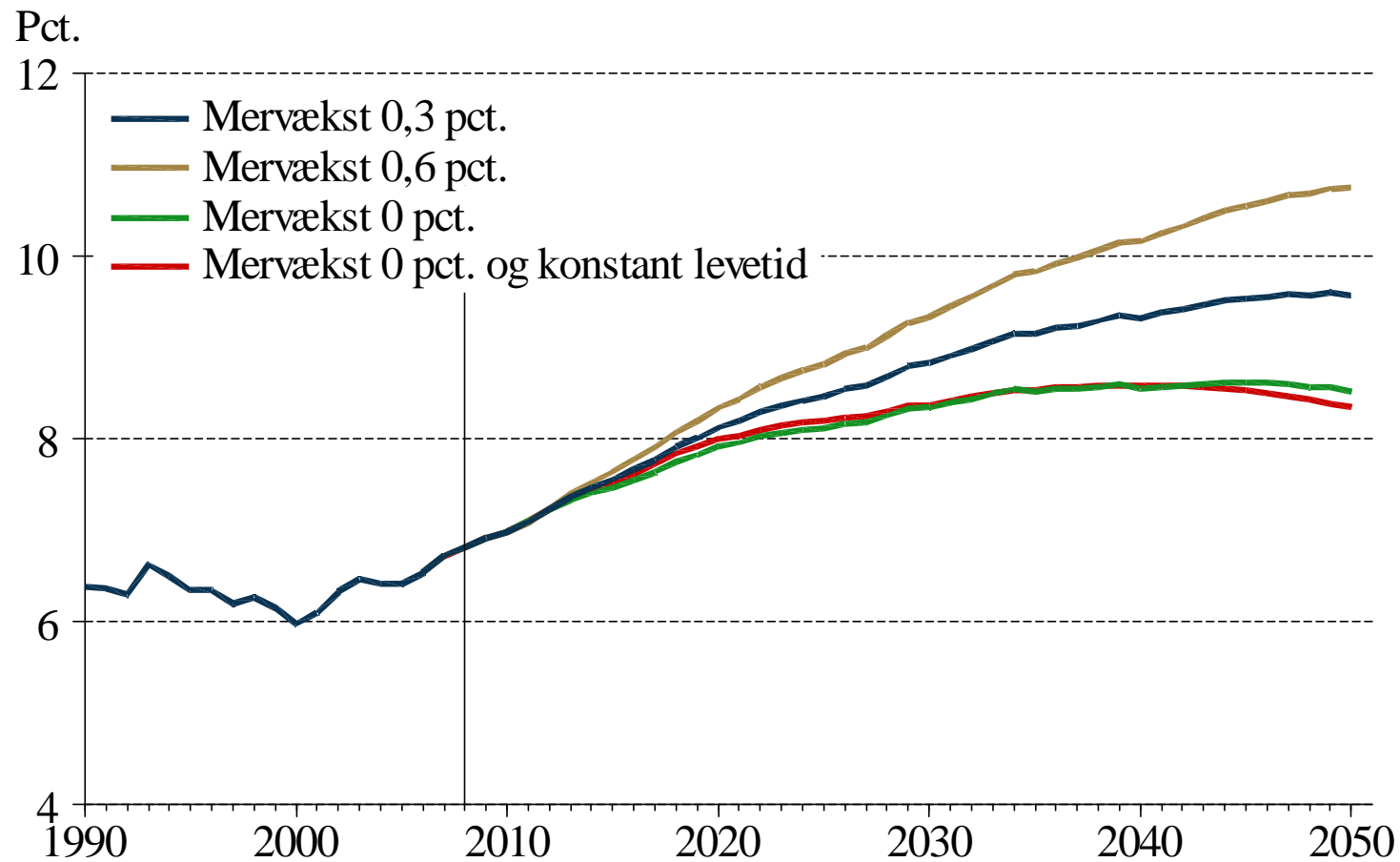

Figuren viser sundhedsudgifterne korrigeret for pris- og produktivetsudviklingen, indekseret til 2008=100

Fremtidige levetidsstigninger: Sund aldring og velfærdsreform

- Fremtidige levetidsstigninger fører til
 - begrænset vækst i sundhedsudgifterne pga. sund aldring
 - større arbejdsudbud og dermed større BNP pga. velfærdsreform fra 2006
- Resultat:
Fremtidige levetidsstigninger forøger ikke sundhedsudgifternes andel af BNP

Fremskrivning af offentlige sundhedsudgifter i pct. af BNP

Stigende sundhedsudgifter giver finanspolitiske holdbarhedsproblemer

Mervækst på 0,3 pct.point + sund aldring + flere ældre
= Finanspolitisk holdbarhedsproblem på **3,0 pct.** af BNP (svarende til ca. 54 mia. kr. i 2009)

Mervækst på 0,6 pct.point + sund aldring + flere ældre
= Finanspolitisk holdbarhedsproblem på **5,7 pct.** af BNP (svarende til ca. 102 mia. kr. i 2009)

Politisk valg

- Enten: Markant opbremsning i væksten i sundhedsudgifterne. Brud med nuværende sundhedspolitik
- Eller: Stærkt stigende finansieringsproblem som følge af samlet stigning i sundhedsudgifternes andel af BNP. Behov for
 - Besparelse på andre offentlige udgifter eller
 - Øget beskatning eller
 - Strukturreformer

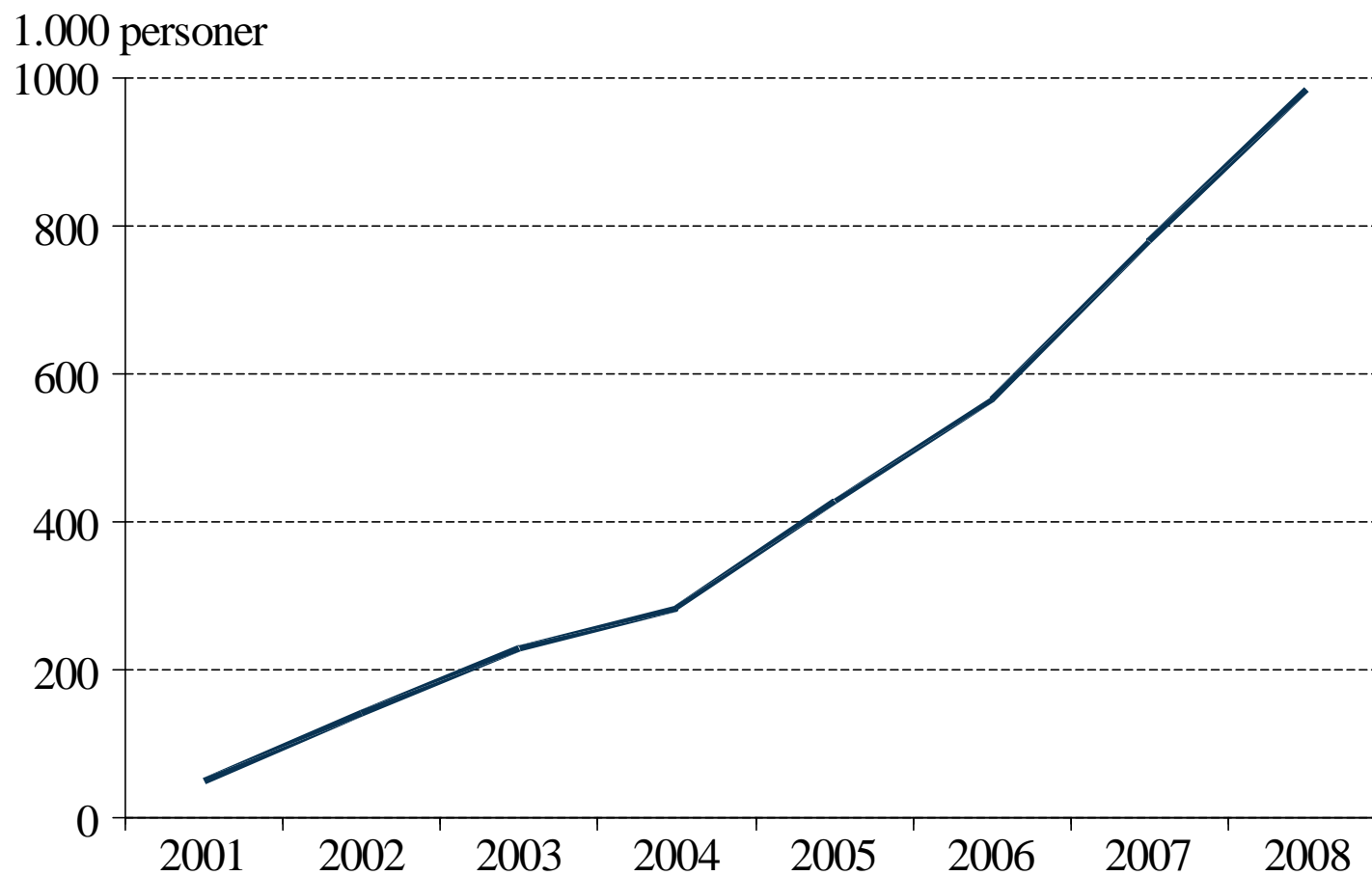
Anbefaling: Indfør et sundhedsbidrag som synliggør sundhedsudgifterne

- Fremtidige stigninger i offentlige sundhedsudgifter dækkes ved en tilsvarende stigning i sundhedsbidraget
- Stigningen i sundhedsbidraget synliggør behovet for gradvise strukturreformer – og/eller omlægninger af de offentlige udgifter for at undgå et stigende skattetryk
- Sundhedsbidraget skal vokse med 4,5 pct.point frem til 2050 for at finansiere sundhedsudgifterne, hvis mervæksten begrænses til 0,3 pct.point, og der tages højde for et stigende antal ældre og sund aldring – dette illustrerer omfanget af reformbehovet
- De generationer, som ønsker højere sundhedsudgifter, finansierer dem selv

Anbefaling: Afskaf skattesubsidier til sundhedsforsikringer

- Stigning i antal forsikrede fra stort set ingen til 1 mio. personer – medfører betydeligt provenutab
- Det er uklart, om forsikringerne aflaster det offentlige system
- Øget gennemsigtighed og mere målretning kan opnås ved alternativt at give direkte tilskud
- Behandling af personer i beskæftigelse før andre strider imod “let og lige” adgang til sundhedsydelse
- Alle former for indkomst bør være skattepligtige hos lønmodtageren

Sundhedsforsikringer: Fra stort set ingen til 1 mio.

Anbefaling: Omlæg brugerbetalingen

- Brugerbetaling er koncentreret på relativt få ydelser – risiko for uhensigtsmæssig påvirkning af sammensætningen af sundhedsydelser
- Forbrug og brugerbetaling stiger med indkomsten (især for tandlægeydelser). Dog er brugerbetaling for receptpligtig medicin stort set uafhængig af indkomsten
- Anbefaling: Brugerbetalingen nedsættes på nogle ydelser og indføres på andre. Bidrager ikke umiddelbart til ekstra finansiering, men kan effektivisere udnyttelsen af sundhedssektoren

Anbefaling: Omlæg kommunal medfinansiering

- Kommunal medfinansiering består af et grundbidrag og et aktivitetsbestemt bidrag
- Kommunal medfinansiering bør tilskynde kommunerne til effektiv udnyttelse af de regionale sundhedsydelser. Der er ingen incitamentter ved et grundbidrag
- Medfinansiering bør være målrettet mod ydelser, hvor kommuner har mulighed for at foretage en indsats, der kan begrænse sundhedsudgifterne
- Anbefaling: grundbidraget bør afskaffes og aktivitetsbestemte bidrag bør målrettes

Konkurrenceudsættelse af udvalgte aktiviteter

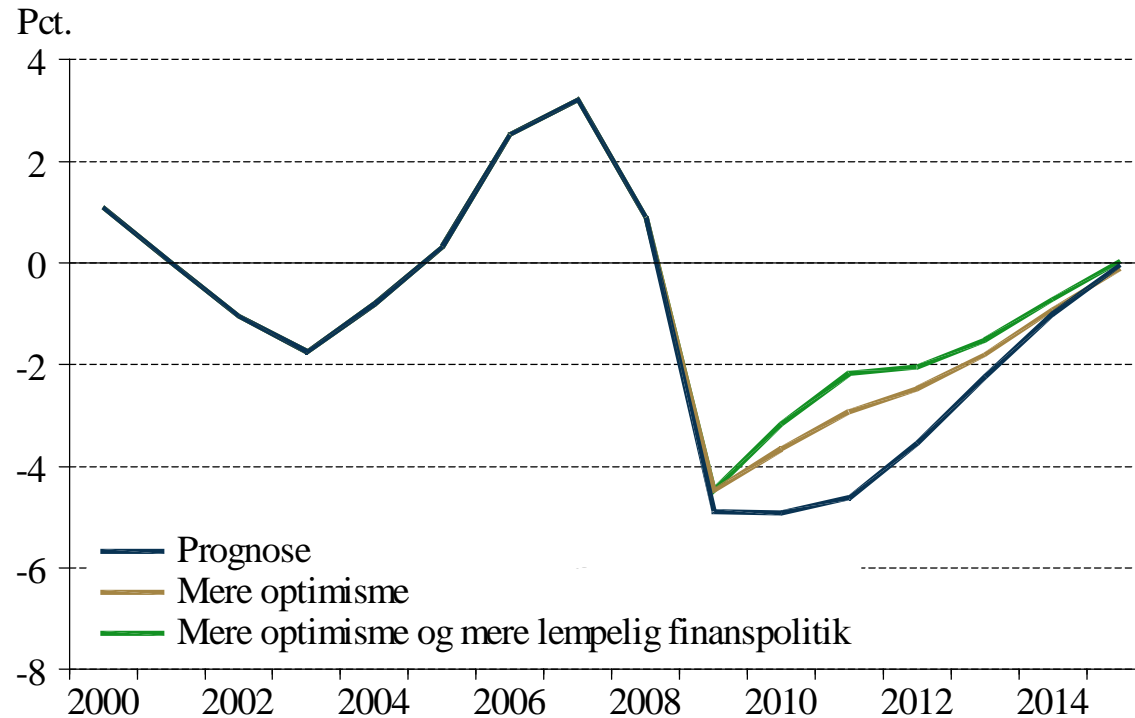
- Muligheden for effektiv konkurrenceudsættelse er begrænset til områder, hvor der ikke er stordriftsfordele, knaphed på relevante kompetencer eller behov for akut beredskab
- Konkurrenceegnede aktiviteter er planlagte basis-kirurgiske indgreb og plejeintensive forløb.
- Der er et begrænset potentiale for omfanget af konkurrenceudsættelse, idet disse aktiviteter udgør en mindre andel af de samlede offentlige sundhedsudgifter.
- Der kan være en afvejning mellem adgang til udvidet frit sygehusvalg og omkostningseffektiv konkurrence

Anbefaling: Kombinerede udbud på udvalgte områder

- Der bør indføres udbud som giver ret til et givet antal behandlinger inden for en periode
 - Rettes mod aktiviteter, hvor der ventes et stort antal behandlinger. Udbuddet dækker en del af disse. Regionen bærer risiko for manglende efterspørgsel
- Der bør indføres rammeudbud, hvor leverandøren forpligter sig at foretage behandling til en given pris, men ikke er garanteret et fast antal behandlinger
 - Rettes mod aktiviteter, hvor der er usikkerhed om antallet af behandlinger. Leverandøren bærer risiko for manglende efterspørgsel – og prisen er derfor højere
 - Regionen kan vælge et antal af de billigste udbydere

Ekstra slides vedr. konjunktur

Output gap

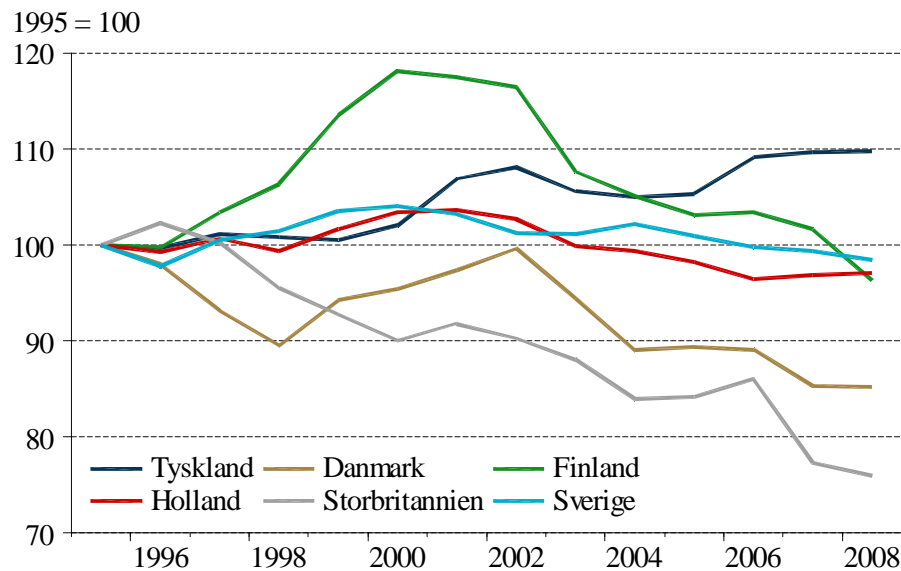

Det optimistiske scenarie indebærer en højere vækst i det private forbrug i 2009 (½ pct.point ekstra) og i 2010 og 2011 (1 pct.point ekstra); væksten i udlandet antages at være ½ pct.point højere i 2009 og ½ pct.point højere i 2010

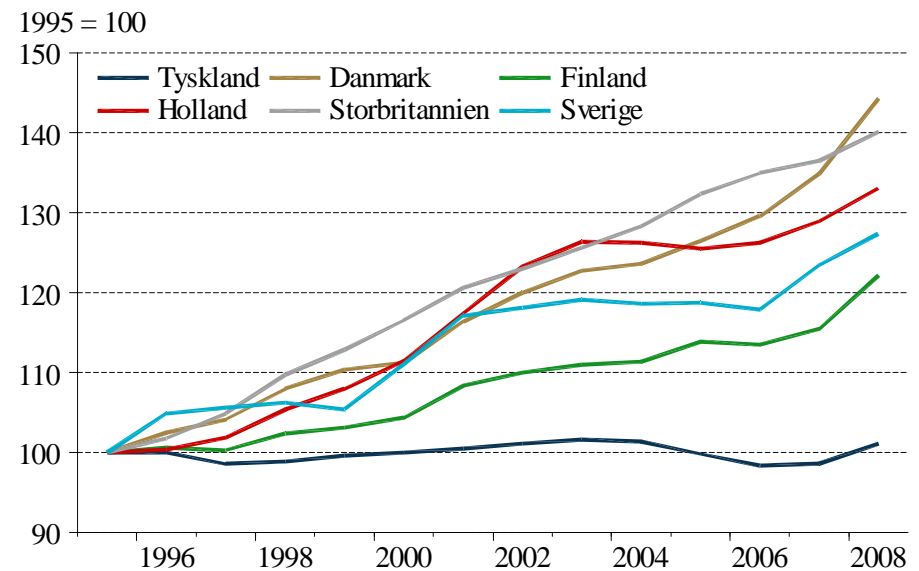
Lempelig finanspolitik indebærer, at de offentlige investeringer er løftet med 10 mia. kr. i 2010 og 2011

Danmark har mistet konkurrenceevne

Eksportpræstation i mængder

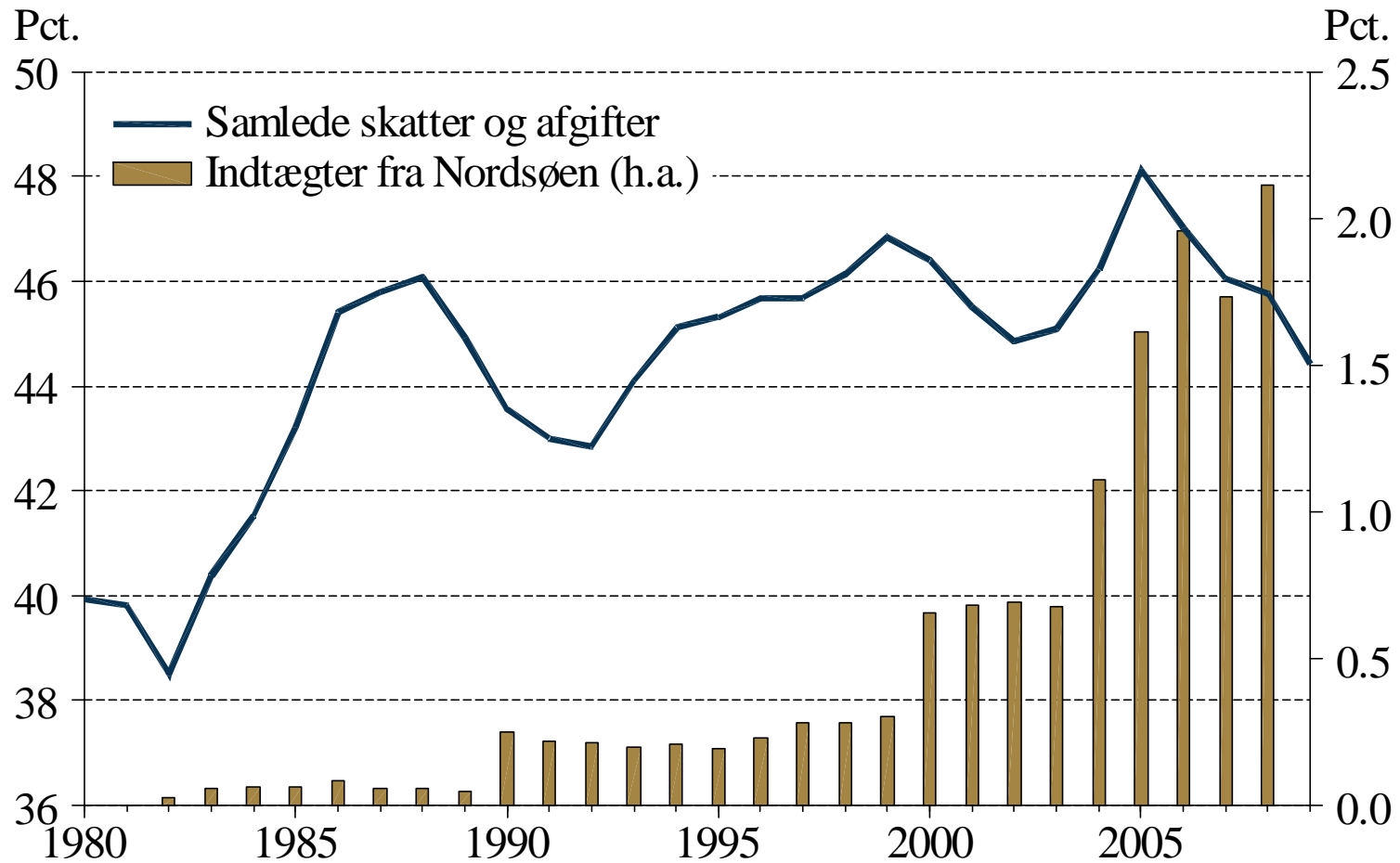

Enhedslønoms-kostninger

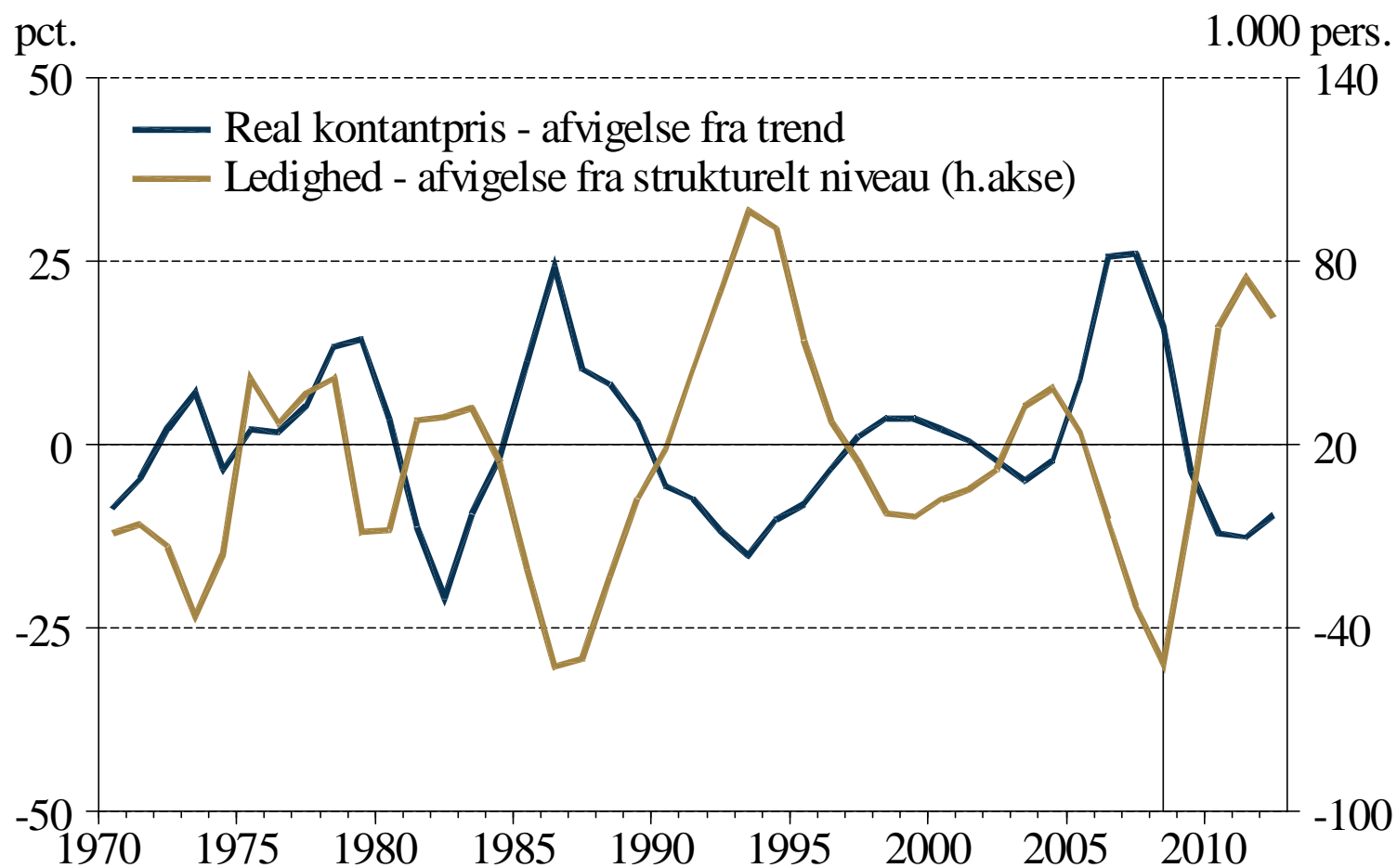
Sammenlignet med andre lande har Danmark tabt markedsandele og haft stor stigning i enhedslønoms-kostninger

Indtægter fra Nordsøen er steget meget

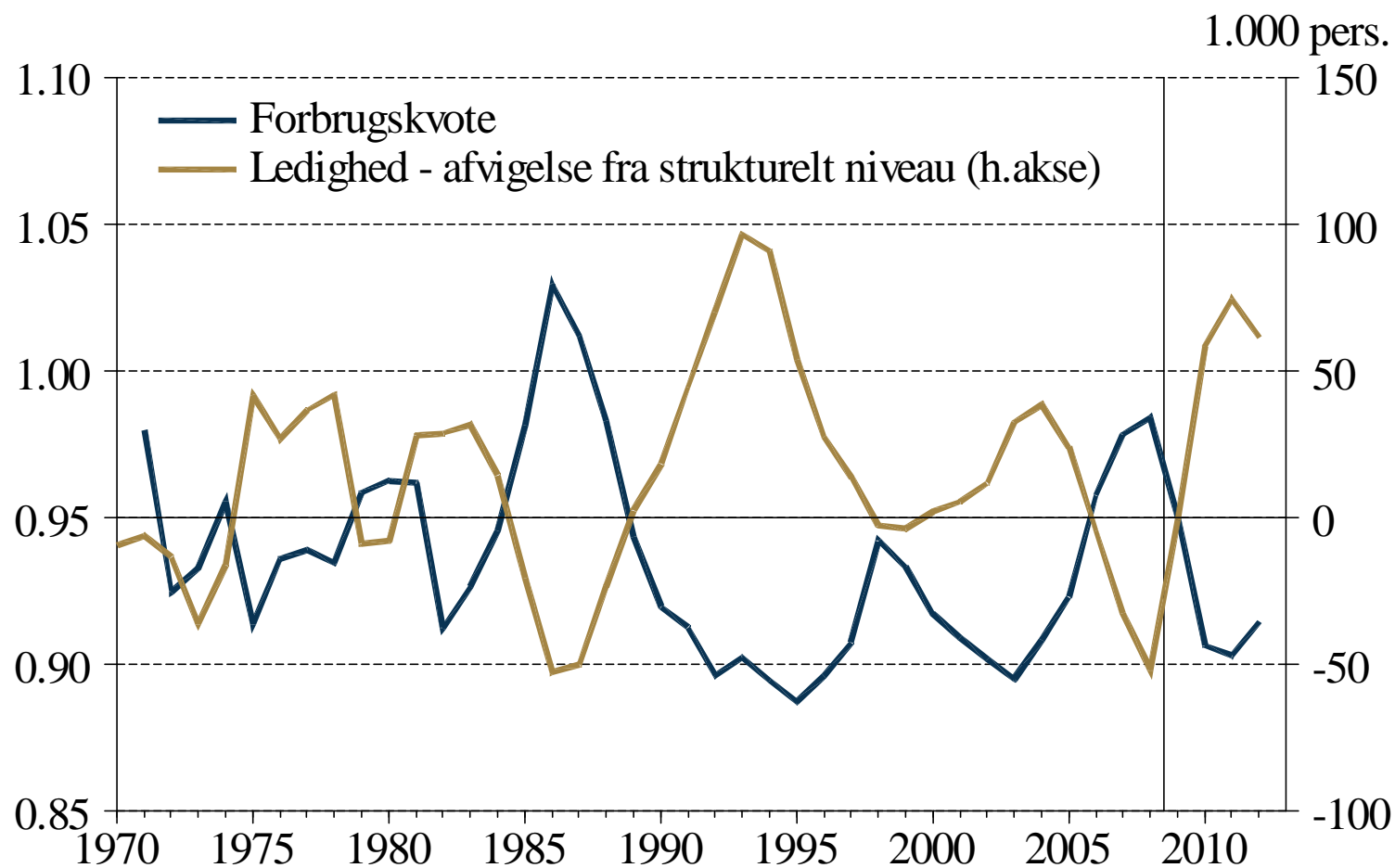
Boligpriser og ledighed svinger normalt i takt

Udsigt til stigende ledighed og fortsat fald i boligprisen

Forbrugskvote og ledighed svinger normalt i takt

Udsigt til stigende ledighed og fortsat fald i forbrugskvoten

Fortsat stilstand på boligmarkedet

